

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 7 декември 2017 г.
(OR. en)

15563/17

SOC 802
EMPL 613
ECOFIN 1106
SAN 460
EDUC 451

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	7 декември 2017 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	14636/17
Относно:	Засилване на подкрепата и грижите за независим живот, предоставяни в рамките на общността — Заключение на Съвета

Приложено на делегациите се изпращат заключения на Съвета относно засилване на подкрепата и грижите за независим живот, предоставяни в рамките на общността, приети от Съвета (EPSCO) на неговото 3569-о заседание, проведено на 7 декември 2017 г.

**Засилване на подкрепата и грижите за независим живот, предоставяни в рамките на
общността¹**

Заключения на Съвета

КАТО ОТБЕЛЯЗВА, ЧЕ:

1. Укрепването на икономическото и социалното сближаване, борбата със социалното изключване и дискриминацията и насърчаването на високата степен на заетост и социална закрила са цели на Европейския съюз, заложи в Договорите. Освен това в Хартата на основните права на Европейския съюз се предвижда институциите на ЕС и държавите членки при прилагането на правото на Съюза да зачитат личните, гражданските, политическите, икономическите и социалните права;
2. Европейският съюз не е просто съюз на съставлящите го държави членки, но и съюз на техните народи. Всички хора се раждат равни по достойнство и права, и всеки живот е еднакво ценен. На хората, живеещи в условията на особени предизвикателства, трудности и неравностойно положение, следва да се даде възможност да се ползват от съобразена с нуждите подкрепа, с която да се насърчава активното им участие в обществото и на пазара на труда. Даването на възможност на хората да реализират своя потенциал, така че да могат да участват активно в социалния и икономическия живот, предполага да им бъде оказвана подкрепа в критични за тях моменти от живота;
3. Европейският съюз и неговите държави членки са поели ясен ангажимент за защита на правата на уязвимите лица и за подобряване на независимостта на техния живот и участието им в дейността на тяхната общност, включително чрез ратифицирането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, в която е заложено равното право на всички хора с увреждания да живеят независимо и да участват в живота на техните общности, като им се дават същите възможности за избор, както на останалите хора;

---

¹ За целите на настоящите заключения на Съвета понятието „предоставян в рамките на общността“ следва да се тълкува в духа на Общите европейски насоки за преход от институционална грижа към грижа в общността.

КАТО ИЗТЪКВА, ЧЕ:

4. Бъдещето на европейската социална и трудова политика зависи и е белязано най-вече от демографските тенденции, цифровизацията на икономиката, скоростта и обхвата на промените в сферата на труда и от кризите от най-различно естество;
5. Общите европейски ценности, свързани със зачитането на човешкото достойнство, равенството и спазването на правата на човека, трябва да ръководят нашите общества, да са част от непрекъснатото развитие на социалните модели и структурите за подпомагане, които да отговарят на изискванията на 21-ви век. Държавите членки, техните публични органи, институциите на ЕС, социалните партньори и гражданското общество на всички равнища споделят, в съответствие със своите компетенции, отговорността за работата, насочена към постигането на по-благоприятна и по-справедлива Европа, в която икономическото и социалното развитие вървят ръка за ръка;
6. Макар правната отговорност и компетентността за социалните политики да принадлежат основно на държавите членки и въпреки необходимостта извършването на подходящи реформи на системите за полагане на грижи да става на национално равнище, по-широкообхватното обсъждане на равнище ЕС в рамките на отворения метод за координация може да допринесе съществено за разработването на общи подходи. Европейският стълб на социалните права, в който са заложили редица основни принципи и права, включително правото на достъп до достъпни и качествени дългосрочни грижи, се вписва в това русло;
7. Успешното развитие на социалната държава изисква интелигентно взаимодействие между социалните и икономическите политики, насърчаване на иновациите, стимулиране на предприемачеството и инвестиране в човешкия капитал и в работната и жизнената среда. Милиони хора все още не са в състояние да реализират своя потенциал поради лични, социални и институционални ограничения, което може да направи воденето на независим живот трудно за тях. В допълнение към предоставянето на финансова защита срещу големи социални рискове, политиките следва да бъдат насочени към приемането на мерки за повишаване на активността и осигуряването на повече възможности за хората от всички възрастови групи – от децата до възрастните хора;

8. Изборът на естеството на грижите следва да бъде резултат от самостоятелно решение на индивида, което да бъде уважавано. Необходима е промяна на психологическите нагласи, за да се гарантира по-широкото признаване на принципа, че всеки човек има право да живее самостоятелно в рамките на своята общност, да играе активна роля в обществото и да участва във вземането на решенията, засягащи неговия живот. В това отношение осигуряването на възможности за заетост за хората с увреждания и по-възрастните работници играе жизненоважна роля за това всеки човек да може да реализира своя потенциал;
9. Въпреки че на територията на Съюза все още има голям брой отделни институции за настаняване, в държавите членки се наблюдава ясна и категорична тенденция към варианти за подкрепа и грижи, предоставяни в рамките на общността. Очевидно е обаче, че мащабът и броят на съществуващите институции за настаняване не могат да бъдат намалени, преди да бъдат намерени приемливи и висококачествени решения в рамките на отделните общности. Ясна стратегия и солидни инвестиции следва да бъдат осигурени за развитието на съвременни висококачествени услуги, предоставяни в рамките на общността, и за увеличаване на подкрепата за полагащите грижи лица, особено семейните помощници. По-специално вниманието следва да бъде върху създаването и увеличаването на възможностите за независим и активен живот чрез приоритетното отношение към осигуряването на повече възможности за хората във всички съответни области. Останалите институции за настаняване следва да подкрепят самостоятелността на живеещите в тях, да осигуряват висококачествени персонализирани грижи и да задоволяват по-специално нуждите на зависимите лица, за които предоставяните в рамките на общността грижи не са предпочитаният вариант. От съществено значение е да се гарантират безопасността, достойнството и недискриминационната среда при всички параметри на грижата;
10. Измерението, свързано с пола, трябва да бъде разглеждано систематично в контекста на самостоятелния начин на живот и предоставяните в рамките на общността грижи и подкрепа. От една страна, тъй като значителна част от грижите се оказват от неофициални семейни помощници, преди всичко жени, от значение е да се гарантира по-широкото признаване на неплатения труд за полагане на грижи. Следва да се оказва подкрепа и за по-доброто съвместяване на отговорностите за полагане на грижи и платения труд през целия живот както от мъжете, така и от жените с цел по-равномерното разпределяне между тях на отговорностите за полагане на грижи. От друга страна, съществува необходимост да се води борба с разликата в заплащането между половете и свързаните с пола стереотипи на работното място при платения труд, така че например повече мъже да бъдат стимулирани да работят в сектора за полагане на грижи;

11. Иновациите, в т.ч. решенията в областта на ИКТ, следва да се използват за повишаване на качеството на подкрепата и грижите, предоставяни в рамките на общността. Въпреки това не е необходимо новите и творчески решения непременно да се основават на технологични иновации. Те могат да се основават и на социални иновации, като например съвместната работа, икономиката на сътрудничеството и създаването на услуги, в чийто център да е човекът;
12. Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) имат важен принос за извършването на реформи. Те подпомагат социалната икономика и осигуряват по-ефективно провеждане на политиките. Програмният период 2014—2020 г. дава изключителна възможност за популяризиране на по-целенасоченото използване на Европейския социален фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за регионално развитие с цел подпомагане на прехода от институционални грижи към предоставяни в рамките на общността грижи по линия на тематичната цел за насърчаване на социалното приобщаване и борбата с бедността. Във връзка с това редица държави членки са предвидили съответните политически алтернативи по линия на най-важните инвестиционни приоритети;

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

– ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

13. Да насърчава обсъждането, да направлява задълбочения размисъл по най-наболените въпроси във връзка с прехода към услуги, оказвани в рамките на общностите, и да подпомага практическото прилагане на Общите европейски насоки за преход от институционални грижи към грижи в общността и на Наръчника относно използването на фондовете на Европейския съюз за тази цел;
14. Да продължи да насърчава обмена на основани на факти и новаторски решения, на обещаващи практики и опит между държавите членки, експертите и гражданското общество с цел разширяване предлагането на услуги в общността;
15. Да продължи аналитичната си работа по колективните домакинства и да насърчава държавите членки и Евростат да разгледат възможността в пилотните проучвания на Евростат да бъде включен анализ на това възможно ли е колективните домакинства да бъдат включени в анкети или други подходящи източници на данни, като се вземат предвид разходите и ресурсите;

16. Да продължи да подкрепя започването на структурни реформи и изпробването на нови модели и инструменти за предоставяне на грижи, например чрез финансиране на иновации и стартови предприятия, които да ускорят развитието на подкрепата и грижите, предоставяни в рамките на общността, и да насърчава възможностите за независим живот чрез използването на ЕСИФ, Програмата за подкрепа на структурните реформи (ППСР) и други подходящи схеми за финансиране (например Програмата на Европейския съюз за заетост и социални иновации (EaSI) и програмата „Хоризонт 2020“);

– **ПРИКАНВА КОМИСИЯТА И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, в съответствие с техните области на компетентност и като се вземат предвид националните обстоятелства:**

17. Да инициират открит публичен дебат по увеличаването на възможностите за осигуряване на подкрепа и грижи в рамките на общността с цел повишаване на обществената осведоменост и да следят редовно промените в обществените нагласи. Да участват активно в публичния дебат, като ангажират медии, експерти, гражданското общество, общности и целеви групи, да насърчават работата с местните общности с цел преодоляване на заклеяването и табутата, предотвратяване на осъзнати рискове, постигане на общо разбиране и взаимно уважение, както и с оглед на подготовката на всички заинтересовани страни за развитието и усъвършенстването на услугите в рамките на общността;

18. Да следят отблизо мониторинга на използването на ЕСИФ и останалите съответни механизми на ЕС за финансиране с оглед на насърчаването на прехода от институционални грижи към грижи, предоставяни в рамките на общността;

– **ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, при отчитане на техните специфични обстоятелства:**

19. Да предприемат стъпки, според обстоятелствата, за намаляване на зависимостта от основани на институционални грижи решения, да развият ориентиран към независим начин на живот подход при всички параметри на грижата и да ускорят прехода от институционална грижа към грижа, предоставяна в рамките на общността, чрез насърчаване и утвърждаване на живота въкъщи и оказване на висококачествена подкрепа, както и посредством гарантиране на по-голямо участие на заинтересованите лица в процеса на вземане на решения;

20. Да укрепват развитието на услуги, предоставяни в рамките на общността, съобразени с нуждите на заинтересованите лица и непосредствената среда, в която живеят;
21. Да продължат да дават правомощия на отговорните органи за развитието на новаторска индивидуализирана подкрепа, въз основа на съответните оценки на нуждите и като се отчитат и очакванията на заинтересованите лица и техните семейства в процеса на разработването и предоставянето на услуги. Това включва предоставяне на право на избор на доставчика на услуги и на параметрите на грижата измежду различни опции;
22. Да продължат да подкрепят създаването и поддържането на необходимата регулаторна рамка, инфраструктура, квалифициран персонал и услуги, които позволяват независимия живот. Инвестициите в обучението, безопасната работна среда и подходящите условия на труд са от решаващо значение за хората, работещи в сферата на подкрепата и грижите, предоставяни в рамките на общността, както и за работещите в институциите за настаняване;
23. Да привличат и да упълномощават в по-голяма степен общностите що се отнася до разработването и осигуряването на политически мерки, например чрез използването на интелигентни решения, като например икономиката на сътрудничеството, и да създават полезни синергии между различните области на политиката за постигане в дългосрочен план на устойчивост и по-голяма ефективност на разходите;
24. Като се има предвид променящият се свят на труда, да насърчават увеличаването на възможностите за образование и заетост за хората, работили в специализирани институции за настаняване, и да решават въпросите за заетостта и нуждата от умения в сектора за предоставяне на грижи. Съществува необходимост от подходяща преквалификация и повишаване на квалификацията на специалистите, работещи в специализирани институции за настаняване, както и от подходящо обучение на лицата, предоставящи подкрепа и грижи извън институциите, за да се улесни преходът към нови форми на труд в контекста на грижите, предоставяни в рамките на общността;
25. При възможност да събират сравними данни – разбити според предоставяните услуги или специалната нужда, причината за престоя, възрастта и пола – за броя на хората, живеещи в различните видове институции за настаняване или получаващи грижи в друга форма;

– **ПРИКАНВА КОМИТЕТА ЗА СОЦИАЛНА ЗАКРИЛА:**

26. По линия на отворения метод на координация за социална закрила и социално приобщаване, да продължи, в сътрудничество с Комисията, да улеснява и стимулира събирането и обmena на идеи, познания, опит и обещаващи практики в прехода към подкрепа и грижи, предоставяни в рамките на общността;
  27. Да организира тематични прегледи на положителните тенденции и постигнатите резултати в прехода към подкрепа, предоставяна в рамките на общността, и съществуващите варианти за такава подкрепа, включително по линия на партньорските проверки по програмата за социална закрила и социално приобщаване;
  28. В сътрудничество с Комисията и подгрупа „Показатели“ на Комитета за социална закрила, да определи основните области на въздействие, да инициира обсъждане и да проучи възможността за разработване на подходящи общи показатели за наличността, достъпността и качеството на дългосрочното предоставяне на грижи в рамките на различни форми на предоставяне на грижи.
-

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Европейски съюз

- Харта на основните права на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г, стр. 391)
- Стратегия „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (EUCO 13/10)
- Законодателна рамка в областта на ЕСИФ, в частност регламенти № 1303/2013 (РОР), 1304/2013 (ЕСФ) и 1301/2013 (ЕФРР), ОВ С 347, 20.12.2013 г.
- Програма за подкрепа на структурните реформи за периода 2017 – 2020 г. (PE-CONS 8/17)
- Междуетноститутитионална прокламация относно Европейския стълб на социалните права²

Съвет

- Заключение на Съвета относно достойното остаряване в добро здраве (15955/09)
- Резолуция на Съвета на Европейския съюз и представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, за нова европейска рамка за хората с увреждания (10173/10)
- Заключение на Съвета относно подкрепата за изпълнението на Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010 – 2020 г. (11843/11)
- Заключение на Съвета относно Европейския пакт за психично здраве и благоденствие: резултати и бъдещи действия (ОВ С 202, 8.7. 2011 г., стр. 1);
- Заключение на Съвета „Социално управление за една приобщаваща Европа“ (15070/15)
- Заключение на Съвета за интегриран подход към борбата с бедността и социалното изключване (10434/16)
- Заключение на Съвета относно ускоряването на процеса на интеграция на ромите (15406/16)
- Заключение на Съвета на Европейския съюз и на представителите на правителствата на държавите членки относно закрилата на децата мигранти (10085/17)

---

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

Комисия

- Процес на изготвяне на бяла книга относно бъдещето на Европа (социално измерение на Европа (8717/17), извличане на ползи от глобализацията (9075/17), задълбочаване на ИПС (9940/17)
- Препоръка на Комисията от 20 февруари 2013 г. „Инвестициите в децата – изход от порочния кръг на неравностойното положение“, (2013/112/ЕС);
- Работен документ на службите на Комисията: „Преглед на изпълнението на препоръката от 2013 г. „Инвестициите в децата – изход от порочния кръг на неравностойното положение“ (8712/17);
- Работен документ на службите на Комисията „Пакет за социални инвестиции, дългосрочни грижи в застаряващите общества – предизвикателства и варианти на политиката“ (SWD (2013) 41 final);
- „Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.: подновен ангажимент за Европа без бариери“ (COM(2010) 636 окончателен).

Други

- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Европейска конвенция за правата на човека (ЕКПЧ)
- Общи европейски насоки за преход от институционална грижа към грижа в общността и Наръчник относно използването на фондовете на Европейския съюз за тази цел (2012 г.)
- Комитет на ООН по правата на хората с увреждания, общ коментар по член 19 „Самостоятелен живот и включване в общността“, 29 август 2017 г.
- Конвенцията на ООН за правата на детето;
- Принципи на ООН за възрастните хора (1991 г.);
- Европейска експертна група за прехода от институционални грижи към грижи, предоставяни в рамките на общността (EEG);
- Доклад на *ad hoc* експертната група за прехода от институционални грижи към грижи, предоставяни в рамките на общността (2012 г.);
- Европейска мрежа за независим живот (ENIL);
- Доклад на Агенцията на Европейския съюз за основните права „От институциите за настаняване към живот в общността“, част I – ангажименти и структури, част II – финансиране и бюджетиране, част III – резултати за хората с увреждания (2017 г.);
- Заключение относно резултатите от конференцията по въпросите на деинституционализацията (12—13 октомври, Талин, Естония)³

---

³ http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Ministeeriumi_tutvustus_ja_struktuur/conference_conclusions.pdf